

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

A Digital Learning Platform for Generation Z: Passport to IFRS®

UMS® 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar

Funded by the Erasmus+ Program of the European Union. However, European Commission and Turkish National Agency cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Copyright 2021, Istanbul University

ÖRNEK OLAY ÇALIŞMASI – UMS® 38 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

Giriş

Maddi olmayan kalemler işletmelerin yatırımlarının önemli bir kısmını oluşturmakta, bu varlıklar işletmelerin işleyişleri ve gelişmeleri için kritik öneme sahiptir. Ancak, maddi olmayan kalemlerin tamamı varlık olarak raporlanmazlar. Bu nedenle maddi olmayan kalemlere yapılan yatırımların işletmelerin finansal tablolarını nasıl etkilediğini anlamak önemlidir.

Bu örnek olay çalışmasının amacı, maddi olmayan duran varlıklar için yapılan harcamaların ne zaman ve nasıl maddi olmayan duran varlık olarak muhasebeleştirilip muhasebeleştirilmediğini incelemek ve finansal durum tablosu ile kar veya zarar tablosu üzerindeki sonuçlarını tartışmaktır.

Örnek Olay Hakkında Bilgi

Otomotiv sektöründe faaliyet gösteren, bütçesinin önemli bir kısmını inovasyon ve gelişmeye harcayan Prepare for the future Ltd. Şti.'nin muhasebe departmanında çalışıyorsunuz. İşletmenin stratejisi kalite ve inovasyon olarak tasarlanmıştır. Bu strateji ile ilgili olarak gerçekleştirilen faaliyetlerin çoğu Geliştirme Departmanı bünyesinde organize edilmektedir. Bu departman personeli yenilikçi ve kaliteli ürünler üretmeye hazırlamak, kurumun yenilikçi ruhunu tanıtmaya ve sergilemeye yönelik kampanyalar yürütmek, yeni ürünler veya mevcut ürünleri iyileştirecek yeni bileşenler geliştirmek için projeler oluşturmakla yükümlüdür. Bir projede belirli bir parça veya ürüne odaklanıldığında bir proje numarası alır ve ayrı ayrı takip edilmeye başlanır.

Geliştirme Departmanı'nın 20X1 yılı için yaptığı harcamalar aşağıdaki gibidir (tutarlar PB cinsindedir):

Harcamalar	Proje X3206	Proje X3207	Genel	Toplam
Hammadde	500	1,200	800	2,500
Hizmetler	300	2,000	8,300	10,600
Maaşlar	1,200	2,400	4,700	8,300
Diğer (kira, araçlar vb.)	480	680	3,720	4,880
Toplam	2,480	6,280	17,520	26,280

Bu departman maliyet merkezi olarak yönetilmektedir ve her ne kadar yönetim inovasyon konusunda destekleyici olsa da departman yöneticisinin yıllık bütçesi 20,000 PB'dir. Bu gider bütçesi ile genel müdür, departmanı ödüllendirici projelere (esas olarak varlıkla sonuçlanan projelerdir; varlıkların amortismanı departmana tahsis edilmez) girişmeye teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Geliştirme Departmanı yöneticisi sizden 20X1 yılının harcamalarını araştırmanızı ve yıl için gider olarak muhasebeleştirilen tutarı belirlemenizi istemektedir. Bölümün faaliyetleri ile ilgili olarak size aşağıdaki ayrıntıları sağlamaktadır:

"20X1 yılı departman için çok geçti ve umuyorum ki yaptığımız çalışmaların büyük çoğunluğu varlık olarak sonuçlanacaktır. Bu yıl için bütçemizi tutturacağımıza eminim.

İki proje üzerinde çalıştık: Proje X3206'nın amacı AlfaJ3 araba modelinin kapı kapatma mekanizmasının iyileştirilmesiydi. Proje geçen yıl başladı ve 1 Mart itibariyle başarıya ulaştı. Hammadde ve hizmetler Ocak itibariyle kullanıldı, maaşlar ve diğer harcamalar yıl boyunca eşit olarak tüketildi.

Proje X3207 1 Mart'ta başladı ve elektrikli araç için yeni bir prototip ile ilgilidir. Projeyi sonuçlandırmak için teknik yeterlilik, niyet ve yetenek 1 Ağustos'ta sağlandı. Tüm harcamalar yıl boyunca eşit olarak tüketildi.

Üretimdeki hataları düşürmek için çalışanlara önemli bir eğitim düzenlendi. Eğitimin maliyeti 3,000 PB'dir ve genel giderlerin hizmetler kalemine dahil edilmiştir.

Kurumun yenilikçi ruhunu desteklemek için büyük bir kampanya düzenlendi; maliyet 2.500 PB'dir ve genel giderlerin hizmetler kalemine dahil edilmiştir.

İnanıyorum ki her iki projede işletmeye önemli faydalar sağlayacaktır.

Benim maaşım aylık 200 PB'dir (genel giderlerin maaşlar kalemine dahil edilmiştir). Zamanımın %10'unu X3206 projesine, %20'sini ise X3207 projesine danışmanlık yaparak geçirdim."

Tartışma Soruları

1. Maddi olmayan duran varlıklar için muhasebeleştirme kriterleri nelerdir?
2. Maddi olmayan duran varlıkların ve Geliştirme Departmanının 20x1 yılı harcamalarından kaynaklanan giderlerin tutarını belirleyin.

ÖRNEK OLAYIN ÇÖZÜMÜ – UMS 38 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

1. Maddi olmayan varlık, fiziki bir yapısı olmayan, belirlenebilen ve parasal olmayan bir varlıktır. Varlık, geçmişteki olayların bir sonucu olarak işletme tarafından kontrol edilen mevcut bir ekonomik kaynaktır (KÇ. 4.3.). Ekonomik kaynak, ekonomik fayda üretme potansiyeline sahip bir haktır (KÇ. 4.3.). Ayrıca UMS 38 maddi olmayan duran varlıkların 3 önemli özelliğini vurgulamaktadır: belirlenebilirlik; kontrol (varlıktan fayda elde edebilme gücü); gelecekteki ekonomik faydalar (hasılat ya da azaltılmış gelecekteki maliyetler).

2. Geliştirme Departmanının faaliyetleri aşağıdakilerden oluşmaktadır:

- eğitim faaliyetleri – yapılan harcamalar varlık olarak kaydedilemez – çalışanlar ve vasıflı personelden beklenen gelecekteki faydalar üzerinde kontrol sağlanmamaktadır.

- pazarlama faaliyetleri – Gelecekteki faydaların belirsizliğinden dolayı yapılan harcamalar varlık olarak kaydedilemez.

- araştırma ve geliştirme faaliyetleri – Araştırma (genel belgeler, piyasa analizi, rakip ürünlerin analizi) genel kategorisi altında ele alınmaktadır ve yapılan harcamalar giderleştirilmektedir. Geliştirme faaliyetleri de belirli projeler için gerçekleştirilmekte ve araştırmada olduğu gibi tanımlanır. Ancak bütün geliştirme giderleri varlık olarak muhasebeleştirilmez. Teknik yeterlilik kriterleri karşılanmalıdır ve işletme, projeleri tamamlama niyetini ve yeteneğini kanıtlamalıdır. Aktifleştirme (varlık olarak muhasebeleştirme) ancak bu kriterler karşılandığı zaman gerçekleştirilir.

X3206 projesi için varlık olarak muhasebeleştirme kriterleri 1 Mart itibarıyla karşılanmıştır, dolayısıyla aktifleştirme işlemi bu tarihte başlayacaktır.

X3206 Projesinden kaynaklanan maddi olmayan duran varlıkların ve giderlerin tutarı (tutarlar PB cinsindedir):

Harcamalar	Toplam harcamalar	Maddi olmayan duran varlık	Gider
Hammadde	500 – Ocak ayında tüketildi		500
Hizmetler	300 – Ocak ayında tüketildi		300
Maaşlar	1,200 – eşit olarak tüketildi	$1,200 * 10/12 = 1,000$	$1,200 * 2/12 = 200$
Diğer (kira, araçlar vb.)	480 - eşit olarak tüketildi	$480 * 10/12 = 400$	$480 * 2/12 = 80$
Yöneticinin maaşı	$200 * 10\% * 12 = 240$ - eşit olarak tüketildi	$240 * 10/12 = 200$	$240 * 2/12 = 40$
Toplam		1,600	1,120

X3207 projesi 1 Mart tarihinde başladı, dolayısıyla bu projenin tamamlanması 10 aylık süreci kapsamaktadır. Teknik yeterlilik 1 Ağustos tarihinde, başlama tarihinden 5 ay sonra sağlanmıştır. Dolayısıyla dönemin sadece yarısı bir varlığa katkıda bulunan faaliyetlerden oluşmaktadır.

X3207 Projesinden kaynaklanan maddi olmayan duran varlıkların ve giderlerin tutarı (tutarlar PB cinsindedir):

Harcamalar	Toplam harcamalar	Maddi olmayan duran varlık	Gider
Hammadde	1,200	600	600
Hizmetler	2,000	1,000	1,000
Maaşlar	2,400	1,200	1,200
Diğer (kira, araçlar vb.)	680	340	340
Yöneticinin maaşı	200 * 20% * 10 = 400 - eşit olarak tüketildi	200	200
Toplam		3,340	3,340

Sonuç olarak iki proje için (geliştirme gideri) dönemde muhasebeleştirilecek olan maddi olmayan duran varlıkların tutarı: 1,600 PB + 3,340 PB = 4,940 PB. Departmanın toplam harcaması 26,280 PB'dir. 4,940 PB'lik kısmı varlık olarak aktifleştirilirken kalan 21,340 PB giderleştirilecektir. Bu tutar, yönetimin sorumluluğu altında olan yıllık 20,000 PB'lik bütçeyi aşmaktadır. Gelecekte daha iyi yapılacak olan kontrol, yöneticinin hedefine ulaşmasına yardımcı olacaktır.